

Контекст & методологія

«Моніторинг місць компактного проживання» (ММКП) – це ініціатива Кластеру з Координації та Управління Місцями компактного проживання (CCCM), реалізована ініціативою REACH за підтримки партнерів кластеру, спрямована на забезпечення широкого кола учасників процесу, у тому числі гуманітарних організацій та органів влади України, ключовою інформацією про ситуацію та гуманітарні потреби в місцях компактного проживання (ММКП).

Наприкінці травня 2022 року, кластер CCCM за підтримки Ініціативи REACH, Управління Верховного комісара ООН у справах біженців, Міжнародної організації з міграції, ACTED, Норвезької ради у справах біженців (NRC) та інших партнерів склав список ММКП по всій Україні, який станом на початок грудня 2022 налічував 7761 місце компактного проживання з різним статусом (діючі; незаселені, але готові до розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО); закриті). Після картографування місць компактного проживання був розпочатий повторюваний щомісячний моніторинг, який охоплює декілька секторів, включаючи питання захисту, проживання, продовольчої безпеки та санітарно-гігієнічних умов. Збір даних здійснювався шляхом як моніторингових візитів, так і телефонних інтерв'ю.

Збір даних в рамках 6 раунду цього дослідження відбувався з 5 по 18 грудня 2022 року. Загалом було опитано 1657 ММКП. Інтерв'ю проводилися з керівниками ММКП, які виступали в ролі ключових інформантів (КІ). В кожному ММКП було опитано по одному КІ. ММКП відбирались методом цільової вибірки, тому результати слід вважати індикативними, а не репрезентативними.

Охоплення за областями, грудень 2022

Дніпропетровська	184	Рівненська	86	Запорізька	48
Закарпатська	165	Вінницька	78	Житомирська	28
Полтавська	155	Одеська	74	Миколаївська	18
Львівська	151	Хмельницька	72	Донецька	12*
Чернівецька	114	Тернопільська	66	Чернігівська	9
Кіровоградська	97	Харківська	62	Київська	5
Черкаська	89	Волинська	52	Сумська	4
Івано-Франківська	88	*Через складну ситуацію з безпекою проводилися лише телефонні інтерв'ю			

Обмеження методології: З метою зменшення навантаження на респондентів, починаючи з Раунду 3, моніторинг ММКП, які брали участь принаймні в одному з попередніх раундів, проводився за короткою версією опитувальника ММКП. Під час 6 раунду за скороченою версією було опитано 1238 ММКП (з фокусом на демографічну ситуацію, вразливість, наміри щодо переміщення ВПО та основні секторальні потреби), а 419 ММКП, які брали участь у дослідженні вперше, були опитані за його розгорнутою версією. Показники за результатами опитування таких ММКП представлені із зазначенням розміру вибірки у дужках (наприклад, n=419). По певних індикаторах можливі додаткові розбіжності в кількості відповідей через те, що деякі керівники ММКП не мали змоги точно відповісти на деякі питання. Загалом, моніторинг проводився лише в місцях компактного проживання ВПО, які можуть розмістити десять і більше осіб. Розподіл опитаних ММКП не відображає реальну картину розташування таких центрів по всій території України. Поточна географія моніторингу ММКП залежить від зусиль та участі партнерів у дослідженні.

Контактна інформація: Кластер CCCM в Україні, ukrkcctm@unhcr.org
Більше даних: www.globalccmcluster.org, www.humanitarianresponse.info

Основні висновки

Серед 1657 опитаних ММКП 1431 (86%)¹ приймали ВПО, а 226 (14%) - були незаселені, але готові приймати. Четверть (25%) опитаних ММКП мали можливість прийняти від 10 до 29 осіб, 45% - від 30 до 99 осіб та 30% - понад 100 осіб, у тому числі три ММКП мали місткість у 1 тис. і більше ВПО. Серед 419 нових учасників моніторингу 25% склали гуртожитки, 16% - школи та 12% - дитячі садки.

Люди похилого віку, люди з інвалідністю та домогосподарства, очолювані жінками, найчастіше зазначалися в якості вразливих категорій серед мешканців ММКП. Сорок два ММКП повідомили про присутність дітей без супроводу дорослих, зокрема у Львівській (6 ММКП) та Чернівецькій (5 ММКП) областях. У 10% ММКП керівники центрів повідомили, що стягують з ВПО плату за проживання, а в 7% ММКП – плату за спожиті комунальні послуги.

Майже 28% ММКП зазначили, що електричної потужності будівлі (електропроводки) недостатньо для задоволення поточних потреб.

На момент проведення опитування 46 ММКП повідомили, що не мали опалення з початку опалювального сезону. Найбільша кількість таких ММКП була зафіксована в Чернівецькій (8 ММКП) та Одеській (7 ММКП) областях. Лише 26% опитаних ММКП повідомили про наявність резервного джерела живлення для забезпечення електропостачання та опалення під час перебоїв та відключень електроенергії.

П'ятдесят три відсотки досліджених ММКП повідомили, що не отримували гуманітарну допомогу протягом останніх 14 днів, що передували збору даних, що відповідає показнику Раунду 4 (55%) і свідчить про постійну потребу в збільшенні масштабів допомоги. Найбільш критична ситуація склалася в Чернігівській (89%), Черкаській (88%) та Хмельницькій (78%) областях.

Серед трьох найбільш нагальних потреб в усіх областях найчастіше зазначалися генератори (67%), продукти харчування (35%) та кухонне обладнання (23%). Значна потреба в генераторах може бути пояснена відсутністю резервних джерел живлення в більшості опитаних ММКП.

Карта 1: Картограма щільності місць компактного проживання ВПО (грудень 2022)

1. Тут і далі в бюлетені наведений відсоток ММКП вказує на відсоток КІ, які надали відповідні дані або повідомили відповідну цифру.

Характеристика досліджених МКП

67,750 осіб мешкало у 1657 з 7761 відомих місць компактного проживання на момент проведення опитування.²

143,198 Загальна повідомлена місткість опитаних МКП.²

36% опитаних діючих МКП приймали до 20 осіб, 40% та 14% - від 21 до 60 та від 61 до 100 осіб відповідно. Лише 10% діючих МКП повідомили про розміщення понад 100 ВПО.

Місця колективного проживання за формою власності (n=419):³

Типи будівель, в яких розташовуються місця колективного проживання (n=419):

43% МКП (n=419) повідомили, що координатор від керуючої організації перебуває в МКП лише в робочий час, а 40% МКП зазначили про постійне (цілодобове) перебування координатора.

Карта 2: Кількість ВПО, що проживають в опитаних МКП станом на грудень 2022, в розрізі областей

Демографічна ситуація

89% МКП повідомили про присутність в них Загалом, в опитаних МКП (n=1333) мешкало 19 752 домогосподарства.

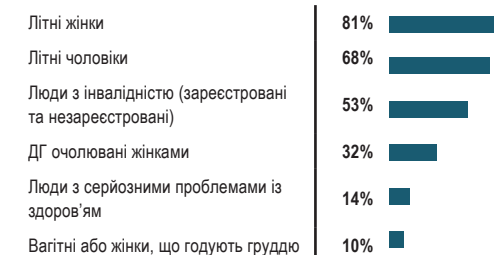
Як повідомлялось, 24% з осіб, розміщених у МКП, становили діти до 17 років (n=1430). У порівнянні з кількістю дорослих виявлено відносно більшу кількість дітей у МКП Київської (34%), Одеської (30%) та Чернівецької (29%) областей.

Під час збору даних **найбільша кількість ВПО, що мешкають у МКП, зафіксована в Дніпропетровській, Львівській, Полтавській та Закарпатській** (див. Карту 2). Близько 50% осіб, розміщених в МКП, мешкають у цих областях.

Шістьдесят два відсотки МКП (n=419) повідомили, що середня тривалість перебування ВПО в місцях компактного проживання становить понад 3 місяці.

89% МКП повідомили про присутність в них принаймні однієї вразливої категорії населення.

Найчастіше згадувані вразливі категорії населення, розміщені в МКП:⁴

Про відсутність плану розміщення населення з особливими потребами повідомили 29% КІ, найчастіше - в Івано-Франківській (50%), Дніпропетровській (44%), Полтавській (38%) та Кіровоградській областях (38%).

Захищеність

30% МКП повідомили, що не мають системи перенаправлення для отримання мешканцями МКП послуг у сфері захисту.

32% МКП зазначили про те, що соціальні працівники (як від державних установ, так і від неурядових організацій) не відвідують місця компактного проживання. З тих МКП, які відвідуються, 33% повідомили про щотижневі візити, а 28% МКП - відвідування за запитом.

28% МКП зазначили про відсутність послуг з психосоціальної підтримки для дорослих мешканців.

37% МКП відмітили відсутність механізмів повідомлення у місцях компактного проживання про гендерно зумовлене насильство та випадки торгівлі людьми.

8% МКП повідомили про випадки виселення протягом двох тижнів, що передували збору даних. Основними причинами примусового виселення (32% з наведених 8%) зазначалась неприйнятна поведінка та недотримання правил проживання в МКП.

Доступ до державних послуг

4% МКП відмітили відсутність в межах 30 хвилин досяжності від МКП із використанням громадського транспорту - шкіл та дитячих садків з можливістю зарахування на навчання. Найчастіше вказана інформація повідомлялась в Житомирській (11%) та Закарпатській (9%) областях.

53% дітей шкільного віку, які мешкають в МКП, згідно отриманих даних навчаються дистанційно.

Лише **3%** зазначили, що мешканці МКП витрачають більше 1 години, щоб дістатися до найближчого медичного закладу. Про таку ситуацію найчастіше повідомлялось у Вінницькій (9%) та Полтавській (9%) областях.

5% МКП (n=419) не мали інформації про доступ до освіти, особливо в Запорізькій області (50%).

2. Дані про кількість ВПО, які перебували в місцях компактного проживання, а також про місткість МКП надані лише стосовно підгруп МКП (1430 та 1653 відповідно), і тому не відображають ситуацію в усіх 1657 МКП, опитаних у межах Раунду 6.

3. Форма власності колективних центрів включає: громадську (державну власність), приватну, та комунальну (власність територіальних громад - майно, що використовується для загальних потреб громади та контролюється відповідними місцевими органами влади).

4. Допускалось обрання кількох відповідей. Сума може перевищувати 100%.

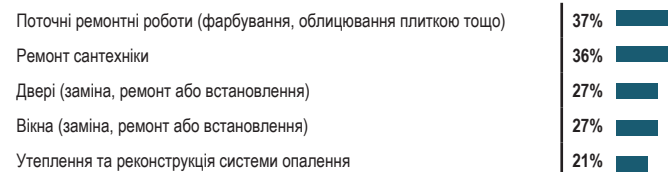
Інфраструктура місць компактного проживання

72% ММКП повідомили, що не мають резервного джерела живлення (генератора або іншого автономного джерела) для забезпечення електропостачання під час перебоїв та відключень електроенергії. Водночас, 70% ММКП, які мають резервне джерело живлення, зазначили, що потреби розміщених у центрі осіб задовольняються лише частково.

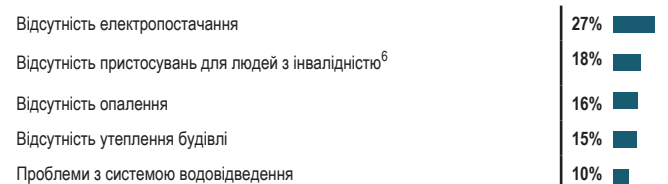
95% опитаних ММКП повідомили, що протягом останніх 7 днів, що передували збору даних, були перебої з електропостачанням. Більшість (58%) ММКП зазначили, що середня тривалість разового відключення електроенергії становила понад 4 години. Лише 15% опитаних ММКП повідомили, що середня тривалість відключення тривала від 1 до 4 годин.

46% ММКП повідомили про перебої з тепlopостачанням (незалежно від джерела опалення) протягом останнього місяця, що передував збору даних. Серед таких ММКП 21% надав інформацію, що перебої з опаленням тривали більше 24 годин, та 3% ММКП, які стверджували, що не мали опалення з початку опалювального сезону.

70% ММКП, згідно отриманих даних, потребували виконання різних видів ремонтних робіт, зокрема:⁵

60% ММКП повідомили про одну або кілька проблем, пов'язаних з інфраструктурою ММКП. Зокрема, найчастіше зазначалось про таке:⁵

Продовольча безпека

67% ММКП зазначили, що розміщені у центрі ВПО змушені самостійно купувати продукти харчування. Крім того, **29%** місць компактного проживання повідомили, що у ММКП немає спільного приміщення для прийому їжі.

60% ММКП повідомили, що мешканці використовують водопровідну питну воду, також у значній кількості ММКП ВПО споживають воду, яку купують самостійно (40%), та воду зі свердловин або колодязів (29%).

51% керівників ММКП відмітили потребу в посуді для приготування та споживання їжі. Серед найбільш необхідних зазначались сковорідки (86%), каструлі (84%) та столові прибори (76%).

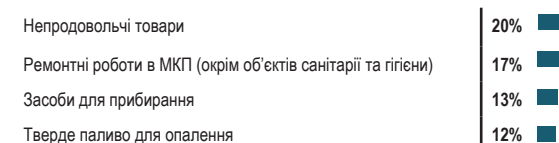
73% ММКП зазначили про повну або часткову відсутність продуктів харчування, серед яких найчастіше зазначались рибні та м'ясні консерви, а також овочі та основні харчові продукти.

Нагальні гуманітарні потреби

53% ММКП відмітили, що не отримували гуманітарну допомогу протягом 14 днів, що передували збору даних. Серед ММКП, які повідомили про отримання допомоги (**45%**), найчастіше згадувалось про засоби гігієни (**59%**), продукти харчування (**58%**) та засоби для прибирання (**23%**).

Водночас, поміж найпоширеніших нагальних потреб зазначались генератори (**67%**), продукти харчування (**35%**), кухонне обладнання (**25%**), а також пральні або сушильні машини (**22%**) та ремонт об'єктів санітарії та гігієни, зокрема душових та туалетів (**20%**) (див. Карту 3).

Серед інших нагальних потреб повідомлялось про наступне:⁵

Про потребу в засобах для прибирання загалом повідомили 74% ММКП; серед найбільш необхідних товарів зазначались миючі засоби (**99%**), мило (**96%**) та пральні порошки (**92%**).

Водопостачання, санітарія та гігієна

24% ММКП зазначили, що для поточного рівня заповненості ММКП кількість душових / ванних кімнат є недостатньою. Крім того, 83% ММКП (n=419) повідомили про відсутність душових / ванних кімнат, пристосованих для людей з обмеженими можливостями.

12% ММКП зазначили, що для поточного рівня заповненості ММКП кількість туалетів, придатних до використання, є недостатньою.

56% ММКП повідомили, що ванні кімнати не розділені за ознакою статі.

66% ММКП відмітили потребу в засобах гігієни; найчастіше зазначалось про туалетний папір (**97%**), шампунь (**95%**), зубну пасту (**92%**) та рушники (**80%**).

29% ММКП повідомили про наявність повного або часткового доступу до гарячої води. Керівники ММКП також вказали на повну відсутність пральних (**21%**) та сушильних (**79%**) машин в місцях компактного проживання. **Сорок один відсоток** опитаних ММКП, в яких наявні пральні машини, зазначили, що їхня кількість є недостатньою для поточного рівня заповненості ММКП.

ПАРТНЕРИ

5. Допускалось обрання кількох відповідей. Сума може перевищувати 100%.

6. Пристосування для літніх людей та людей з інвалідністю, такі як пандуси, поручні та ліфти.

Карта 3. Відсоток місць компактного проживання ВПО, які повідомили про отримання гуманітарної допомоги, та найпоширеніші види отриманої допомоги:⁷

7. Загальна інформація про відсоток центрів, які отримували будь-яку гуманітарну допомогу за 14 днів, що передували збору даних у грудні 2022 року, та про види отриманої допомоги в розрізі областей. Допускалось обрання кількох відповідей; сума може перевищувати 100%.

Карта 4. Найбільш нагальні потреби в місцях компактного проживання ВПО:⁸

8. Кі було запропоновано обрати 3 найбільш нагальні потреби МКП, тому перелік таких потреб наведено у кожній області з урахуванням категорій, про які повідомлялось найчастіше.